Towards Modern Slavic Studies

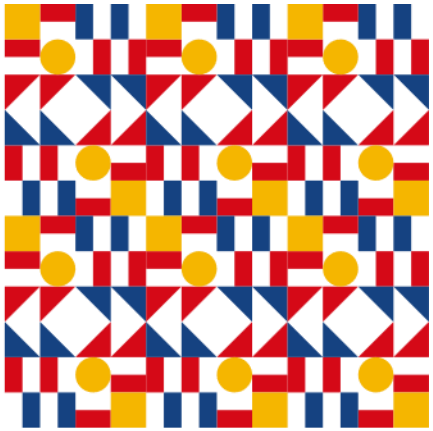

Jiří Muryc

JAZYKOVÝ KONTAKT A VÍCEJAZYČNOST

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Tato publikace je spolufinancována Evropskou komisí v rámci programu Erasmus+. Tato publikace odráží názory autorů a Národní agentura a Evropská komise nejsou zodpovědné za jakékoli použití informací, které obsahuje.

PUBLIKACE ZDARMA

[J. Muryc], licence: CC BY-NC-ND 4.0 (odkaz: https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.pl)

Ostrava 2022

cvičení, 7 setkání x 135 minut (3x45 min.)

Model práce: prezenční / distanční / hybridní výuka

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

OBSAH

1. UVEDENÍ DO PROBLEMATIKY. Základní terminologie, sociolingvistika, psycholingvistika, antropolingvistika, etnolingvistika. Jazyk, jazyková a komunikační kompetence, jazykové vědomí, otázky jazykového etnického a kulturního prostředí 4

2. JAZYKOVÁ SITUACE, jazyková politika, vícejazyčnost a její právní rámec v Evropě. Jazyková situace v České republice 7

3. JAZYKOVÁ SITUACE NA TĚŠÍNSKU. Evropská Charta regionálních či menšinových jazyků 9

4. DVOJ- A VÍCEJAZYČNOST – člověk a společnost, kontakt jazyků, druhy a typy bilingvismu. Diglosie. Teoretické a praktické aspekty bilingvismu na pozadí sociolingvistiky a psycholingvistiky 12

5. MEZIJAZYKOVÁ INTERFERENCE, negativní jazykový transfer, střídání a přepíná kódů, diglosie 14

6. MEZIJAZYKOVÁ INTERFERENCE A NEGATIVNÍ TRANSFER v jednotlivých plánech mluveného a psaného jazyka (na příkladu jazykového kontaktu v relaci čeština – polština) 16

7. MULTI- A BILINGVISMUS – projevy a hodnocení, shrnutí. Jazykový kontakt v pojetí translatologie a výuky cizích jazyků. Metodologie sociolingvistické výzkumu. Shrnutí výuky, testace a hodnocení znalostí studentů 18

INFORMACE 21

LITERATURA 22

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

1. UVEDENÍ DO PROBLEMATIKY. ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE, SOCIOLINGVISTIKA, PSYCHOLINGVISTIKA, ANTROPOLINGVISTIKA, ETNOLINGVISTIKA. JAZYK, JAZYKOVÁ A KOMUNIKAČNÍ KOMPETENCE, JAZYKOVÉ VĚDOMÍ, OTÁZKY JAZYKOVÉHO ETNICKÉHO A KULTURNÍHO PROSTŘEDÍ		Čas (min.)
1. Základní otázky a cíle výuky	Co je to jazyk? Jak jej definujeme obecně i v souvislosti s jazykovými kontakty? Jak a proč rozlišujeme jazykovou a komunikační kompetenci? Jaké známe pomezní jazykovědné disciplíny, které se věnují jazyku? Jak definujeme socio-, psycho-, antropo- a etnolingvistiku? Jakým specifickým otázkám se věnuje sociolingvistika a psycholingvistika – zejména s ohledem na dvoj- a vícejazyčnost. Smyslem výuky je dále představit studentům specifika jazykového vědomí a seznámit studenty se základními principy vnímání jazykového etnického a kulturního prostředí. Vyučující také seznamuje studenty s přehledem dalších témat a motivuje k poznávání látky týkající se jazykových kontaktů. (a. učitele)	
2. Uvedení do problematiky	Učitel seznamuje studenty s obecným úvodem a informacemi k realizaci předmětu. Učitel seznamuje studenty se sylabem předmětu: smysl, rozsah, jednotlivá témata, pořadí témat, cíle výuky, požadavky na studenta, použitá metoda práce, povinná a doporučená literatura, forma ukončení předmětu, způsob hodnocení. Učitel vysvětluje: K čemu daný předmět slouží? Proč byl zařazen do studijního programu? Jak bude vedena výuka? Jaká dílčí témata	20

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	budou probírána? Co učitel očekává od studenta? Jaká bude forma kontroly vědomostí? Diskuse nad zkušenostmi s aktivním (pasivním) užíváním dvou a více jazyků. Seznámení se se základními definicemi. Učitel seznamuje studenty s centrálními tématy, jaké zkoumají socio- a psycholingvistika. Učitel prezentuje a srovnává jednotlivé přístupy v kontextu další látky. Diskuse. Učitel věnuje čas také integraci skupiny a vzájemnému představení všech účastníků semináře. (a. učitele i a. studentů)	
3. Hlavní aktivita	Prezentace a přednáška vyučujícího, moderovaná/řízená diskuse (prezentace vlastních zkušeností). Učitel řídí výuku, která obsahuje tyto kroky a dílčí témata: jazyk – definice a kontext jazykových kontaktů a vícejazyčnosti; pomezní jazykovědní disciplíny – soci-, psycho-, antropo- a etnolingvistika; zvláštní zaměření zejména na sociolingvistiku a psycholingvistiku; definice a rozlišení jazykové a komunikační kompetence; otázky jazykového vědomí a kulturního prostředí v kontextu jazykových kontaktů. Průběžná možnost reagovat, doplňovat, diskutovat nad danou problematikou.	90
4. Ukončení výuky	Učitel formuluje základní teze, které charakterizují jazyk a pomezní jazykovědné disciplíny, a vybízí studenty k uvádění dalších příkladů. Shrnutí definicí. Konfrontace s dosavadními znalostmi, dovednostmi a zkušenostmi. Během semináře – společné poznámky na tabuli (virtuální) – klíčová slova, linky na foto/video. Učitel odpovídá na případné doplňující otázky ze strany studentů.	15
5. Další kroky	Diskuse. Studenti se sami zamýšlejí nad realizovanými tématy z hlavní aktivity a hledají příklady z vlastní jazykové (etnické, kulturní, společenské) praxe. Na další hodinu se studenti formou samostudia připraví na téma jazykové situace v jim blízkém prostředí (rodina, obec, region, země).	10

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	Metoda převrácené třídy.	
6. Potřebný materiál	Prezentace k přednášce v PowerPoint; technika: PC/NB, datový projektor. Edu package.	
7. Poznámky		

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

2. JAZYKOVÁ SITUACE, JAZYKOVÁ POLITIKA, VÍCEJAZYČNOST A JEJÍ PRÁVNÍ RÁMEC V EVROPĚ. JAZYKOVÁ SITUACE V ČESKÉ REPUBLICE		Čas (min.)
1. Základní otázky a vzdělávací cíle	Co je to jazyková situace? Jak ji definujeme obecně i v souvislosti s jazykovými kontakty? Jak se jazyková situace v daném prostoru a čase utváří a jaké faktory ji ovlivňují. Příklady jazykové situace v nejbližším regionu, Evropě, světě... Smyslem výuky je dále představit studentům specifika jazykového vědomí a seznámit studenty se základními principy jazykové politiky a jejích praktických dopadů na život obyvatel daného regionu. Vyučující také seznamuje studenty s právním rámcem vícejazyčnosti v Evropě a věnuje se jazykové situaci v Česku a Polsku. (a. učitele)	
2. Uvedení do problematiky	Učitel seznamuje studenty s principy a metodami charakteristiky jazykové situace obecně a v kontextu ČR. Učitel také demonstruje vybrané otázky vícejazyčnosti a právního rámce v EU, resp. Evropě obecně. Seznamuje studenty s politikou a rolí v EU v této oblasti. Učitel podává přehled o jazykové situaci v ČR. Diskuse se studenty. (a. učitele)	20
3. Hlavní aktivita	Prezentace a přednáška vyučujícího, moderovaná/řízená diskuse (prezentace vlastních zkušeností). Učitel řídí výuku, která obsahuje tyto kroky a dílčí témata: jazyková situace – hlavní faktory, jaké ji utvářejí v čase a prostoru, jazykové variety; jazyková politika – hlavní principy a dopady na život běžných obyvatel; jazyková politika EU a právní rámec vícejazyčnosti; jazyková situace v ČR. Průběžná možnost reagovat, doplňovat, diskutovat nad danou problematikou.	90

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

4. Ukončení výuky	Učitel formuluje základní teze, které charakterizují jazykovou situaci a jazykovou politiku. Učitel vybízí studenty k uvádění dalších příkladů. Shrnutí definicí. Konfrontace s dosavadními znalostmi, dovednostmi a zkušenostmi. Během semináře – společné poznámky na tabuli (virtuální) – klíčová slova, linky na foto/video. Učitel odpovídá na případné doplňující otázky ze strany studentů.	15
5. Další kroky	Diskuse. Studenti se sami zamýšlejí nad realizovanými tématy z hlavní aktivity a hledají příklady z vlastní jazykové praxe – jazyková situace v jejich bezprostředním okolí – rodině, obci, regionu, zemi dnes a v minulosti. Hodnocení jednotlivých jazykových variet (teritoriálních, funkčních, sociálních), společenského, politického a historického kontextu. Na další hodinu se studenti formou samostudia připraví na téma jazykové situace v pohraničních regionech, mj. na Těšínsku. Metoda převrácené třídy.	10
6. Potřebný materiál	Prezentace k přednášce v PowerPoint; technika: PC/NB, datový projektor. Edu package.	
7. Poznámky		

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

3. JAZYKOVÁ SITUACE NA TĚŠÍNSKU. EVROPSKÁ CHARTA REGIONÁLNÍCH ČI MENŠINOVÝCH JAZYKŮ		Čas (min.)
1. Základní otázky a cíle výuky	Co je to jazyková situace? Jak ji definujeme obecně i v souvislosti s jazykovými kontakty? Jak se jazyková situace v daném prostoru a čase utváří a jaké faktory ji ovlivňují. Příklady jazykové situace v konkrétním prostředí českého Těšínska (příkladem jsou také jiné pohraniční/pomezní regiony v Evropě). Smyslem výuky je dále představit studentům specifika jazykového vědomí a seznámit studenty se základními principy jazykové politiky a jejích praktických dopadů na život obyvatel Těšínska. Vyučující také seznamuje studenty s právním rámcem vícejazyčnosti v regionu Těšínska, mj. v kontextu tzv. Charty regionálních či menšinových jazyků a dalších právních předpisů. (a. učitele)	
1. Uvedení do problematiky	Učitel seznamuje studenty s principy a metodami charakteristiky jazykové situace v konkrétním prostředí českého Těšínska. Učitel také demonstruje vybrané otázky vícejazyčnosti a právního rámce v ČR, resp. EU obecně. Diskuse se studenty. (a. učitele)	20
2. Hlavní aktivita	Prezentace a přednáška vyučujícího, moderovaná/řízená diskuse (prezentace vlastních zkušeností). Učitel řídí výuku, která obsahuje tyto kroky a dílčí témata: Těšínsko v historickém a geografickém kontextu střední Evropy; jazyková situace na Těšínsku – hlavní faktory, jaké ji utvářejí v čase a prostoru, jazykové variety;	90

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	jazyková politika – hlavní principy a dopady na život běžných obyvatel Těšínska; jazyková politika ČR, EU a právní rámec vícejazyčnosti, uplatňování (jazykových) práv menšiny na základě Charty regionálních či menšinových jazyků. Metoda „world cafe“. Studenti se sami zamýšlejí nad realizovanými tématy z hlavní aktivity a hledají příklady z vlastní jazykové praxe –Těšínska nebo jiného pohraničního regionu, který navštívili nebo zde mají určitou životní (jazykovou) zkušenost. Studenti se sami zamýšlejí nad realizovanými tématy z hlavní aktivity a hledají příklady z vlastní jazykové praxe – jazyková situace v jejich bezprostředním okolí – rodině, obci, regionu, zemi dnes a v minulosti. Hodnocení jednotlivých jazykových variet (teritoriálních, funkčních, sociálních), společenského, politického a historického kontextu. Průběžná možnost reagovat, doplňovat, diskutovat nad danou problematikou.	
3. Ukončení výuky	Učitel formuluje základní teze, které charakterizují jazykovou situaci a jazykovou politiku ve specifickém prostředí českého Těšínska. Učitel vybízí studenty k uvádění dalších příkladů. Shrnutí definicí. Konfrontace s dosavadními znalostmi, dovednostmi a zkušenostmi. Během semináře – společné poznámky na tabuli (virtuální) – klíčová slova, linky na foto/video. Učitel odpovídá na případné doplňující otázky ze strany studentů.	15
4. Další kroky	Diskuse. Studenti se sami zamýšlejí nad realizovanými tématy z hlavní aktivity a hledají příklady z vlastní jazykové praxe –Těšínska nebo jiného pohraničního regionu, který navštívili nebo zde mají určitou životní (jazykovou) zkušenost. Studenti se sami zamýšlejí nad realizovanými tématy z hlavní aktivity a hledají příklady z vlastní jazykové praxe – jazyková situace v jejich bezprostředním okolí – rodině, obci, regionu, zemi dnes a v minulosti. Hodnocení jednotlivých jazykových variet (teritoriálních, funkčních, sociálních), společenského, politického a historického kontextu.	10

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

5. Potřebný materiál	Prezentace k přednášce v PowerPoint; technika: PC/NB, datový projektor. Edu package.	
6. Poznámky		

4. DVOJ- A VÍCEJAZYČNOST – ČLOVĚK A SPOLEČNOST, KONTAKT JAZYKŮ, DRUHY A TYPY BILINGVISMU. DIGLOSIE. TEORETICKÉ A PRAKTICKÉ ASPEKTY BILINGVISMU NA POZADÍ SOCIOLINGVISTIKY A PSYCHOLINGVISTIKY		Čas (min.)
1. Základní otázky a vzdělávací cíle	Co je to dvoj- a vícejazyčnost? Jak ji definujeme obecně i v souvislosti s jazykovými kontakty? Jaká kritéria při definici uplatňujeme. Jaký je rozdíl mezi dvojjazyčností a znalostí více jazyků? Jakou roli při osvojování si druhého (dalšího) jazyka sehrává mateřský jazyk? Jakým specifickým otázkám se věnuje sociolingvistika a psycholingvistika – zejména s ohledem na dvoj- a vícejazyčnost. Jaké rozlišujeme typy bilingvismu? Co je to diglosie a jak se liší od bilingvismu? Smyslem výuky je dále představit studentům specifika jazykového vědomí a seznámit studenty se základními principy vnímání vícejazyčného prostředí. Vyučující také seznamuje studenty s přehledem dalších témat a motivuje k poznávání látky týkající se jazykových kontaktů a to jak na úrovni společnosti (skupiny), tak individuálního uživatele (mluvčího). (a. učitele)	
2. Uvedení do problematiky	Učitel seznamuje studenty se základní definicí dvoj- a vícejazyčnosti. Podává také přehled několika (4) kritérií, podle kterých lze vícejazyčnost definovat. Studenti sami zkoušejí určit kritéria, resp. na základě kritérií postihnout podstatu dané definice. Studenti uvádějí vlastní zkušenosti s nabýváním (osvojováním, učením se) druhého (cizího) jazyka. Hodnocení pozitiv a negativ vícejazyčnosti. Diskuse. (a. učitele i a. studentů)	20
3. Hlavní aktivita	Prezentace a přednáška vyučujícího, moderovaná/řízená diskuse (prezentace vlastních zkušeností).	90

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	Učitel řídí výuku, která obsahuje tyto kroky a dílčí témata: dvoj- a vícejazyčnost – definice a kontext jazykových kontaktů; proces stávání se dvojjazyčným a role mateřského jazyka v osvojování si druhého jazyka; typy bilingvismu – protiklady a dichotomie; typy bilingvismu individuálního a skupinového (společenského); bilingvismus a sociolingvistika; bilingvismus a psycholingvistika; diglosie – definice a srovnání s bilingvismem; pozitiva a negativa dvoj- a vícejazyčnosti. Průběžná možnost reagovat, doplňovat, diskutovat nad danou problematikou.	
4. Ukončení výuky	Učitel formuluje základní teze, které charakterizují dvoj- a vícejazyčnost, a vybízí studenty k uvádění dalších příkladů. Shrnutí definicí. Konfrontace s dosavadními znalostmi, dovednostmi a zkušenostmi. Během semináře – společné poznámky na tabuli (virtuální) – klíčová slova, linky na foto/video. Učitel odpovídá na případné doplňující otázky ze strany studentů.	15
5. Další kroky	Diskuse. Studenti se sami zamýšlejí nad realizovanými tématy z hlavní aktivity a hledají příklady z vlastní jazykové praxe. Hodnotí zejména příklady pozitiv a negativ vícejazyčnosti, zamýšlejí se nad otázkou existence dokonalého bilingvismu.	10
6. Potřebný materiál	Prezentace k přednášce v PowerPoint; technika: PC/NB, datový projektor. Edu package.	
7. Poznámky		

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

5. MEZIJAZYKOVÁ INTERFERENCE, NEGATIVNÍ JAZYKOVÝ TRANSFER, STŘÍDÁNÍ A PŘEPÍNÁ KÓDŮ, DIGLOSIE		Čas (min.)
1. Základní otázky a cíle výuky	Co je to jazykový transfer? Co je to mezijazyková interference? Negativní transfer a jazyková chyba. Průvodní jevy a jazykové plány v jakých se projevují. Typologie negativních transferů a mezijazykové interference. Co je to střídání a přepínání kódů? (a. učitele)	
2. Uvedení do problematiky	Učitel seznamuje studenty se základní definicí (mezijazykové) interference a (negativních) jazykových transferů. Podává mj. přehled jazykových plánů, v jakých tento typ jazykové chyby vystupuje. Dále uvádí strukturovaný přehled typologie negativních transferů a interference. Učitel také rozlišuje střídání a přepínání kódů. Studenti sami zkoušejí určit kritéria, resp. na základě kritérií postihnout podstatu dané definice. Studenti uvádějí vlastní zkušenosti s jazykovými chybami, popř. také s tzv. pozitivními transfery během nabývání (osvojování, učení se) druhého (cizího) jazyka. Diskuse. (a. učitele i a. studentů)	20
3. Hlavní aktivita	Prezentace a přednáška vyučujícího, moderovaná/řízená diskuse (prezentace vlastních zkušeností). Učitel řídí výuku, která obsahuje tyto kroky a dílčí témata: mezijazyková interference a negativní jazykový transfer – definice a kontext jazykových kontaktů; typologie intereference na základě jazykového zdroje, směru působení, okamžiku vzniku, typu projevu a rozsahu; negativní a pozitivní transfer, jazyková chyba;	90

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	střídání a přepínání kódů; jazykové výpůjčky a kalky. Průběžná možnost reagovat, doplňovat, diskutovat nad danou problematikou. Metoda „world cafe“.	
4. Ukončení výuky	Učitel formuluje základní teze, které charakterizují interferenci a negativní jazykový transfer, a vybízí studenty k uvádění dalších příkladů. Shrnutí definicí. Konfrontace s dosavadními znalostmi, dovednostmi a zkušenostmi. Během semináře – společné poznámky na tabuli (virtuální) – klíčová slova, linky na foto/video. Učitel odpovídá na případné doplňující otázky ze strany studentů.	15
5. Další kroky	Diskuse. Studenti se sami zamýšlejí nad realizovanými tématy z hlavní aktivity a hledají příklady z vlastní jazykové praxe. Hodnotí zejména příklady negativní jazykové transference a odlišnosti mezi interferencí, střídáním kódů, jazykovými výpůjčkami a kalky. Studenti si na další seminář připraví příklady mezijazykové interference mezi češtinou a polštinou, včetně jejich určení jejich typologie a zařazení do jazykových plánů.	10
6. Potřebný materiál	Prezentace k přednášce v PowerPoint; technika: PC/NB, datový projektor. Edu package.	
7. Poznámky		

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

6. MEZIJAZYKOVÁ INTERFERENCE A NEGATIVNÍ TRANSFER V JEDNOTLIVÝCH PLÁNECH MLUVENÉHO A PSANÉHO JAZYKA (NA PŘÍKLADU JAZYKOVÉHO KONTAKTU V RELACI ČEŠTINA – POLŠTINA)		Čas (min.)
1. Základní otázky a cíle výuky	Mezijazyková interference a negativní jazykový transfer. Jazykové roviny – morfologie, slovotvorba, lexika, syntax. Jazyková typologie a komparace češtiny a polštiny. (a. učitele)	
2. Uvedení do problematiky	Učitel připomíná základní definicí (mezijazykové) interference a (negativních) jazykových transferů. Podává mj. přehled jazykových plánů, v jakých tento typ jazykové chyby vystupuje. Dále uvádí strukturovaný přehled typologie negativních transferů a interference. Učitel také rozlišuje střídání a přepínání kódů. Zapojení studentů. Diskuse. (a. učitele i a. studentů)	20
3. Hlavní aktivita	Prezentace a přednáška vyučujícího, moderovaná/řízená diskuse (prezentace vlastních zkušeností). Učitel řídí výuku, která obsahuje tyto kroky a dílčí témata: mezijazyková interference a negativní jazykový transfer – definice a kontext jazykových kontaktů; typologie intereference na základě jazykového zdroje, směru působení, okamžiku vzniku, typu projevu a rozsahu; negativní a pozitivní transfer, jazyková chyba; střídání a přepínání kódů;	90

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	jazykové výpůjčky a kalky. Týmová práce. Učitel rozdělí studenty do menších skupin. Studenti sami zkoušejí určit kritéria, resp. na základě kritérií postihnout podstatu dané definice. Studenti uvádějí vlastní zkušenosti s jazykovými chybami, popř. také s tzv. pozitivními transfery během nabývání (osvojování, učení se) druhého (cizího) jazyka. Pracují s praktickými jazykovými materiály. Pracují ve skupinách, samostatně. Příklady a jazyková cvičení reflektují všechny jazykové roviny češtiny a polštiny – zvukovou (pravopisnou), morfologickou (flexi a slovotvorbu), syntax, lexiku (včetně idiomatiky a frazeologie). Průběžná možnost reagovat, doplňovat, diskutovat nad danou problematikou.	
4. Ukončení výuky	Učitel formuluje základní teze, které charakterizují interferenci a negativní jazykový transfer, a vybízí studenty k uvádění dalších příkladů. Shrnutí definicí a konkrétních příkladů jazykových chyb z praxe. Konfrontace s dosavadními znalostmi, dovednostmi a zkušenostmi. Během semináře – společné poznámky na tabuli (virtuální) – klíčová slova, linky na foto/video. Učitel odpovídá na případné doplňující otázky ze strany studentů.	15
5. Další kroky	Diskuse. Studenti se sami zamýšlejí nad realizovanými tématy z hlavní aktivity a hledají příklady z vlastní jazykové praxe. Hodnotí zejména příklady negativní jazykové transference a odlišnosti mezi interferencí, střídáním kódů, jazykovými výpůjčkami a kalky.	10
6. Potřebný materiál	Prezentace k přednášce v PowerPoint; technika: PC/NB, datový projektor. Handouty s jazykovými cvičeními. Edu package.	
7. Poznámky		

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

7. MULTI- A BILINGVISMUS – PROJEVY A HODNOCENÍ, SHRNUTÍ. JAZYKOVÝ KONTAKT V POJETÍ TRANSLATOLOGIE A VÝUKY CIZÍCH JAZYKŮ. METODOLOGIE SOCIOLINGVISTICKÉ VÝZKUMU. SHRNUTÍ VÝUKY, TESTACE A HODNOCENÍ ZNALOSTÍ STUDENTŮ		Čas (min.)
1. Základní otázky a vzdělávací cíle	Smyslem výuky je shrnout dosud probranou látku. Současně uvedené doplnit o některé další rozměry – kontext translatologický, (glotto)didadktický, sociologický. Shrnutí výuky, testace – ústní a písemná, popř. kombinovaná. (a. učitele)	
2. Uvedení do problematiky	Učitel seznamuje studenty s principy a metodami sociolingvistického výzkumu. Učitel také demonstruje vybrané otázky jazykového kontaktu a vícejazyčnosti v kontextu translatologie a výuky (studia) cizích jazyků. Diskuse se studenty. (a. učitele)	20
3. Hlavní aktivita	Učitel postupně prezentuje a komentuje: otázky jazykového kontaktu v kontextu translatologie; otázky jazykového kontaktu v kontextu výuky, resp. studia cizích jazyků; metody sociolingvistického výzkumu; závěrečného shrnutí a hodnocení projevů jazykových kontaktů v celé škále aspektů.	90

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	Spirálová analýza a interpretace. Analýza zahrnuje diskusi o vybraných aspektech jazykového kontaktu z různých úhlů pohledu. Studenti se vrací k již známým otázkám, zkouší je specifikovat z jiného úhlu pohledu, nalézat nové motivy či témata a ověřovat si svá předchozí zjištění (např. pomocí dalších metod analýzy a interpretace). Učitel dále řídí výuku, která obsahuje tyto kroky: testace teoretických znalostí – písemný test na zvládnutí teorie jazykových kontaktů a vícejazyčnosti; testace praktická – debata/kolokvium nad danou případovou studií z oblasti zejména sociolingvistiky, jazykové situace, jazykové politiky. (a. učitele, a. studenta) (a. učitele)	
4. Ukončení výuky	Učitel shrnuje probranou látku a odpovídá na případné doplňující otázky ze strany studentů. Učitel formuluje základní teze, které charakterizují jednotlivá témata probírané látky. Učitel ústně/písemně hodnotí práci studentů po absolvování celého kurzu. Učitel odpovídá na případné otázky studentů. Evaluace výuky. Zpětná vazba a peer-review. (a. učitele, a. studenta)	15
5. Další kroky	Učitel nabádá studenty k dalšímu sebezdokonalování v uvedených otázkách, reflexi vlastního užívání dvou a více jazyků a reflexi jazykových kontaktů v ve větších společenských, kulturních, politických aj. kontextech.	10

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

6. Potřebný materiál	Prezentace k přednášce v PowerPoint; technika: PC/NB, datový projektor. Edu package.	
7. Poznámky		

INFORMACE

V disciplíně se posluchači seznámí s teoretickými základy jazykového kontaktu a problematikou související s otázkami multi- a bilingvismu (mezijazykovou interferencí, diglosií, střídáním a přepínáním kódů) a jejich projevy v praxi. Studenti se seznámí s teoretickými aspekty jazykových kontaktů na pozadí sociolingvistiky, psycholingvistiky a dalších pomezních jazykovědných disciplín. Pozornost bude mj. věnována také problematice mnohojazyčnosti v multikulturním prostředí, otázkám jazykové politiky, jazykové situace. Otázky jazykových kontaktů budou aplikovány také v souvislostech s teorií překladu a výukou, popř. osvojováním si cizího jazyka, metodologií sociolingvistických výzkumů.

- předmět lze realizovat v prezenční i distanční (popř. kombinované) formě studia;
- primárně určen pro studenty v jazykové kombinaci polština-čeština, teoretické aspekty použitelné také pro jiné kombinace s uvedenými jazyky;
- v on-line podobě ideálně v rámci platformy MS-Teams, resp. jiných platformách (Zoom aj.);
- studenti budou mít k dispozici studijní oporu a prezentace;
- seminář vede 1 nebo 2 vyučující, ideálně v odlišné jazykové kombinaci L1/L2 (např. čeština a/nebo polština).

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

LITERATURA

Základní: *Antológia bilingvizmu*. Red. J. Štefánik. Bratislava, 2004.

Základní: *Bilingvizmus. Individuálny a spoločenský bilingvizmus*. Red. J. Štefánik. Bratislava, 2005.

Základní: *Bilingvizmus. Minulosť, prítomnosť a budúcnosť*. Red. J. Štefánik. Bratislava, 2002.

Základní: Charta regionálních či menšinových jazyků. Praha, 2006.

Základní: Šatava, L. *Jazyk a identita etnických menšin. Možnosti zachování a revitalizace*. Praha, 2001.

Základní: Štefánik, J. *Jeden človek, dva jazyky*. Bratislava, 2000.

Základní: Lipińska, E. *Język ojczysty, język obcy, język drugi. Wstęp do badań dwujęzyczności*. Kraków, 2003.

Základní: Lanstyák, I. K otázke striedania kódov (maďarského a slovenského jazyka) v komunitě Maďarov na Slovensku. *Slovo a slovesnost*, 2000, č. 1, s. 1-17.

Základní: Skutnabb-Kangas, T. *Menšina, jazyk a rasizmus*. Bratislava, 2000.

Základní: Nekvapil, J., Sloboda, M., Wagner, P. *Mnohojazyčnost v České republice. Základní informace*. Praha, 2009.

Základní: Šatava, L. *Národnostní menšiny v Evropě*. Praha, 1994.

Základní: Labocha, J. *Polsko-czeskie pogranicze na Śląsku Cieszyńskim*. Zagadnienia językowe. Kraków, 1997.

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE

UNIVERSITY OF OSTRAVA

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Základní: *Psychologiczne aspekty dwujęzyczności*. Red. I. Kurcz. Gdańsk, 2007.

Základní: Greń, Z. *Śląsk Cieszyński. Dziedzictwo językowe*. Warszawa, 2000.

Základní: Nekvapil, J. Sociolingvistika v systému encyklopedických hesel. *Češtinář*, 2000/2001, č. 11, s. 15-24.

Základní: Horecký, J. *Spoločnosť a jazyk*. Bratislava, 1982.

Základní: Bogoczová, I. *Typologicky relevantní rozdíly mezi polštinou a češtinou jako zdroj jazykové interference*. Ostrava, 2001.

Základní: Nebeská, I. *Úvod do psycholingvistiky*. Praha, 1992.

Základní: Dejna, K. *Z zagadnień ewolucji oraz interferencji językowej*. Łódź, 1991.

Základní: Brouček, S., Cvekl, J., Hubinger, V. aj. Základní pojmy etnické teorie. In *Český lid*, 1991, roč. 78, č. 4, s. 237-257.

Základní: Grosjean, F., Li, P. *Psycholingvistika bilingvismu*. Praha, 2019.

Rozšiřující: Muysken, P. *Bilingual Speech. A Typology of Code-Mixing*. Cambridge University Press, 2000.

Rozšiřující: Romaine, S. *Bilingualism*. Oxford, 1989.

Rozšiřující: Časopisy: *Naše řeč, Slovo a slovesnost, Socjolingwistyka* aj.

Rozšiřující: Vaculík, J. *České menšiny v Evropě a ve světě*. Praha, 2009.

Rozšiřující: Jesenská, P. *Essentials of Sociolinguistics*. Ostrava, 2010.

Rozšiřující: Appel, R., Muysken, P. *Language contact and bilingualism*. London, 1987.

Rozšiřující: Weinreich, U. *Languages in Contact*. New York, 1953.

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE

UNIVERSITY OF OSTRAVA

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Rozšiřující: Hudson, R. A. *Sociolinguistics*. Cambridge, 1996.

Rozšiřující: Fasold, R. *The Sociolinguistics of Language*. Blackwell: Oxford, 1990.

Doporučená: Hamers, J. F., Blanc, M. H. *Bilinguality and Bilingualism*. Cambridge University Press. 1989.

Doporučená: Černý, J. *Dějiny lingvistiky*. Olomouc, 1996.

Doporučená: Muryc, J. *Obecné a specifické rysy polsko-české jazykové interference na českém Těšínsku*. Ostrava, 2010.

Doporučená: Giddens, A. *Sociologie*. Praha, 1999.

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE

UNIVERSITY OF OSTRAVA

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union